

РОЗДІЛ 1

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.951.02:342.5(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2-2/1>

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК НОВА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

PUBLIC ADMINISTRATION AS A NEW FORM OF ORGANIZATION OF CENTRAL EXECUTIVE BODIES

Бараненко Д.В., к.ю.н.

Дідківська Г.В., д.ю.н., доцент,
завідувач кафедри кримінального права та кримінології
Університет державної фіскальної служби України

Стаття пропонує комплексний аналіз проблем публічного адміністрування як особливої форми функціонування центральних органів виконавчої влади. Визначено, що дефініція «публічне адміністрування» відзначається різницею в поглядах на її зміст, часто пов'язаною з традицією застосування у певних сферах. З'ясовано зміст державної політики щодо публічного адміністрування, її мету, завдання, принципи та пріоритетні напрямки. Обґрунтовано тезу, що центральні органи виконавчої влади становлять окрему категорію публічних органів з особливим адміністративно-правовим статусом та властивими їм специфічними ознаками: вони реалізують публічну владу над об'єктами публічного адміністрування; їх головною особливістю є наявність у них повноважень, що дозволяють реалізувати власну волю у формі прийняття управлінських рішень; правовою основою їх діяльності у переважній більшості випадків є норми адміністративного права; у процесі своєї діяльності ці суб'єкти використовують лише форми та методи публічного адміністрування. Визначено адміністративно-правовий статус цих органів. Розглянутий характер компетенції центральних органів виконавчої влади. Стверджується, що їх діяльність у переважній більшості випадків обмежується створенням відповідного організаційно-правового режиму, що досягається насамперед шляхом видачі правових актів. Встановлено, що центральні органи виконавчої влади здійснюють адміністративно-правову координацію суб'єктів галузевої або спеціальної (функціональної) компетенції, що перебувають під їх контролем, і їх завданням є забезпечення реалізації державної політики у певних галузях управління. Для них публічне управління є частиною головної функції забезпечення реалізації державної політики з певних питань. Доведено, що вся сукупність форм публічного адміністрування (зовні виражена діяльність відповідних суб'єктів, що здійснюється останніми в межах їх компетенції та спрямована на виконання власних завдань) поділяється на дві основні групи – правову та організаційну, а специфіка центральних органів виконавчої влади відображає сукупність методів, що використовуються для його реалізації – методів переконання та примусу. Сформульовано конкретні пропозиції щодо напрямків подальшої модернізації діяльності центральних органів виконавчої влади в Україні.

Ключові слова: виконавча влада, орган виконавчої влади, орган владних повноважень, орган публічної адміністрації, публічна влада, публічне адміністрування, публічне адміністрування, публічне управління, центральні органи виконавчої влади.

The article offers a comprehensive study of the problems of public administration as a new form of organization of central executive bodies. It is determined that the concept of "public administration" is characterized by differences in views on its content, often associated with traditional applications in certain areas. The content of the state policy on public administration, its purpose, tasks, principles and priority directions are clarified. The thesis is substantiated that the central executive bodies constitute a separate category of public bodies with a special administrative and legal status and their inherent specific features: they exercise state power over the objects of public administration; their main feature is the presence of their powers that allow them to exercise their will in the form of management decisions; the legal basis of their activities in the vast majority of cases are the rules of administrative law; in the course of their activity these subjects use only forms and methods of public administration. The administrative and legal status of these bodies has been determined. The nature of the competence of central executive bodies is outlined. It is argued that their activities in most cases are limited to the creation of an appropriate organizational and legal regime, which is achieved primarily through the issuance of legal acts. It is established that the central executive bodies carry out administrative and legal coordination of the subjects of branch or special (functional) competence, which are under their control, and their task is to ensure the implementation of state policy in certain areas of government. For them, public administration is part of the main function of ensuring the implementation of public policy on certain issues. It is proved that the whole set of forms of public administration (externally expressed activities of relevant entities, which are carried out by the latter within their competence and aimed at their tasks) is divided into two main groups – legal and organizational, and the specifics of central executive bodies reflects a set of methods used for its implementation – methods of persuasion and coercion. Specific proposals for strategic directions of further development of the system of central executive bodies in Ukraine have been formulated.

Key words: executive power, body of executive power, body of power, body of public administration, public power, public administration, public administration, public administration, central executive bodies.

Вступ. В Україні відбувається розбудова сучасної демократичної держави. Цей процес набув особливо стрімких темпів лише в останні декілька років, що зумовлено, у першу чергу, реалізацією вітчизняного європейського вибору і затвердженням європейських та міжнародних стандартів у сферах забезпечення прав і свобод громадян, організації діяльності органів публічної адміністрації та місцевого самоврядування. У нашій країні публічне адміністрування переживає складну трансформацію, що визначається адміністративною реформою. Необхідність модернізації викликана низкою проблем, які, насамперед, стосуються формування наукового підґрунтя публічного адміністрування, усвідомлення його важливої ролі в процесі здійснення публічного

управління, створення передумов для ефективності реалізації публічного адміністрування, визначення рівня владних повноважень на місцях, формування місцевих бюджетів та їх цільового розподілу, формування та розподілу людського, інтелектуального і соціального капіталу. Усі демократичні перетворення повинні базуватися на принципах співпраці всього населення.

Внаслідок цього відбувається помітне зростання кількості наукових досліджень, обговорень та дискусій, пов'язаних із застосуванням та впровадженням в обіг якісних нових управлінських категорій, форм, принципів і методів діяльності, помітне місце серед яких посідають «належне врядування», «електронне врядування»,

«публічне управління» і, безумовно, «публічне адміністрування». Проте наукові погляди на сутність публічного адміністрування як правового феномену дуже розрізняються в залежності від застосованих підходів і форм імплементації праць закордонних дослідників до вітчизняних, що вносить значну термінологічну плутанину і не сприяє системності та логічності розуміння даної дефініції.

Різні аспекти правового феномену публічного адміністрування часто ставали предметом вивчення багатьох вітчизняних учених. Серед таких авторів слід відмітити роботи В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійка, Г.В. Атаманчука, Д.М. Бахраха, В.М. Бевзенка, Ю.П. Битяка, В.В. Галунька, В.М. Гарашука, І.П. Голосніченка, І.С. Гриценка, Є.В. Додіна, О.О. Дрозда, Д.М. Лук'янца, С.В. Ківалова, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, М.Н. Курка, О.В. Кузьменка, Я.В. Лазура, Р.С. Мельника, М.В. Савчина, В.Ф. Сіренка, Ю.О. Тихомирова, О.Н. Ярмаша та інших. Проте, незважаючи на відносно глибоку розробку даної проблематики, комплексні особливості реформування діяльності саме центральних органів виконавчої влади з метою впровадження засад публічного адміністрування, з урахуванням національної специфіки суспільних змін, залишаються поза увагою сучасних дослідників. Зазначене дозволяє стверджувати, що ці питання в науці адміністративного права потребують подальшого глибокого дослідження.

Постановка завдання. Метою даної статті є аналіз та узагальнення наукових підходів до визначення категорії «публічне адміністрування», як нової моделі функціонування центральних органів виконавчої влади, а також формулювання власної точки зору на її поняття та складові елементи.

Результати дослідження. Сьогодні термін «адміністрування» є одним із тих понять, яке, внаслідок активної модернізації вітчизняної адміністративно-правової доктрини та європейських інтеграційних процесів, досить активно використовується і в науковій, і в правотворчій, і в правозастосовній сферах. Найчастіше ж поняття «адміністрування» доповнюється прикметником «публічне», і має при цьому різне тлумачення. Так, у науковій літературі домінує її розуміння як процесу здійснення публічного управління через формування та реалізацію системи виконавчих органів демократичного врядування – публічних адміністрацій, на всіх рівнях соціальної структуризації суспільства [1, с. 121; 2, с. 118]. При цьому частина дослідників стверджує, що управління завжди передбачає певну імперативність прийняття і, як наслідок, виконання управлінських рішень. Адміністрування ж, на їх переконання, слід розуміти як форму надання управлінської послуги з урахуванням інтересів всіх верств населення [3, с. 33; 4, с. 114]. Однак, очевидно, що термін «адміністрування» є дещо ширшим і відображає ті процеси, які притаманні зарубіжній практиці організації та діяльності владних суб'єктів. Термін же «публічне адміністрування» в зарубіжних джерелах визначається і як сфера вивчення або дисципліна, і як сфера практичної діяльності [5; 6, с. 131-132]. У роботах вітчизняних дослідників публічне адміністрування розуміється або як сукупність органів, установ та організацій, які здійснюють адміністративні функції [7, с. 97], або як адміністративна діяльність, що здійснюється цією адміністрацією в інтересах всього суспільства [8, с. 54], або як сфера управління публічним сектором з боку публічної адміністрації [9, с. 124]. Не викликає сумніву, що формування сучасної концепції публічного адміністрування у вітчизняній науці має відбуватись на базі європейської практики її розуміння, європейського досвіду побудови системи публічного управління, однак з обов'язковим урахуванням специфіки нашої держави та помилок, допущених на практиці під час реалізації адміністративної реформи з метою попередження їх повторення.

Аналізуючи генезу терміну «публічне адміністрування» у вітчизняному науковому просторі, слід зазначити, що відступ від панування концепції тотального державного управлінського владарювання, а також сприйняття того факту, що управління здійснюється лише в окремій частині суспільних відносин, врегульованих нормами адміністративного права, мало наслідком розширення змісту «адміністрування» на ті сфери, що були визначені В.Б. Авер'яновим як «не управлінські» (застосування адміністративного примусу, розгляд скарг, розгляд індивідуальних адміністративних справ та прийняття індивідуальних актів, надання адміністративних послуг, прийняття зобов'язуючих рішень щодо приватних осіб). Відповідно, набула поширення теза, що публічне адміністрування повинне сприйматися в обсязі всіх врегульованих адміністративним правом суспільних відносин, не обмежуючись тільки управлінням. Теоретичне опрацювання саме не управлінських сфер (у першу чергу, сприяючого врядування) і стало приводом до утвердження поняття «публічне адміністрування» [10, с. 7-8].

Термін «публічне адміністрування» відображає якісні зміни в характері виконавчо-розпорядчої та організуючої діяльності держави. І якщо воно, наприклад, визначається як діяльність публічної адміністрації з реалізації покладених на неї обов'язків та задоволення загальних публічних інтересів [11, с. 105], то має сприйматися у контексті теорії «сервісної держави», хоча емпірична частина цієї та багатьох інших дефініцій є подібною до тлумачень державного управління. При цьому наведені судження значною мірою є ідеалізованими та орієнтовані на пошук передумов доктринального становлення понять, будучи більш логічними, аніж історичними. Насправді ж термін «адміністрування» використовувався для позначення різноманітних сторін правової реальності, і до набуття ним відміченої якісної специфіки, у тому числі й у період панування управлінського підходу, що сьогодні призводить до існування розрізнених поглядів на його зміст [12, с. 102], часто пов'язаних із традиційністю застосування в окремих сферах.

У таких умовах модернізація діяльності центральних органів виконавчої влади (порівняно з державним управлінням) стосується як кількісних параметрів (включення органів місцевого самоврядування), так і змістовних характеристик – переважну спрямованість діяльності центральних органів виконавчої влади на реалізацію конституційного припису щодо змісту та спрямованості діяльності держави, які визначаються правами і свободами людини та їх гарантіями [13, с. 73]. А завдання, що постають перед адміністративним правом на певному етапі його розвитку, можуть спричинювати відповідні кількісні і якісні зміни в структурі предмета правового регулювання, корегувати вектори подальшого розвитку окремих видів суспільних відносин, змінювати засадничу ідеологію управлінських стосунків [14, с. 453]. Відповідно, повинні змінюватися і суспільне призначення та завдання адміністративного права, що сьогодні полягає в тому, що воно виступає основним регулятором гармонійних взаємостосунків між центральними органами виконавчої влади та громадянами [15, с. 178]. Існують і інші підходи до пізнання сутності публічного адміністрування, які значно розширюють його зміст далеко за межі обсягу поняття «управління».

Але обмеження змісту терміну «публічне адміністрування» лише виконавчо-розпорядчою діяльністю центральних органів виконавчої влади та закріплення за ним всієї сукупності відносин, які виникають за участю цих органів, на наш погляд, не є правильним. Слід зазначити, що публічне адміністрування розтлумачується як у широкому, так і вузькому сенсі. У вузькому значенні публічне адміністрування є пов'язаним із виконавчою гілкою влади та розглядається як професійна діяльність публічних

службовців та осіб, що працюють у соціальній сфері, у неурядових організаціях, в установах та організаціях, що мають бюджетне фінансування та існують на спонсорські кошти з метою забезпечення життєдіяльності країни й здійснюють вивчення, розробку і впровадження публічної політики. Публічне адміністрування у широкому сенсі пов'язане з функціонуванням усіх гілок влади. Ми переконанні, що публічне адміністрування – це модернізація класичного менеджменту в різних сферах життєдіяльності суспільства.

Адміністративна діяльність центральних органів виконавчої влади із здійснення виконавчих завдань, як правило, охоплюється поняттям «регульовальне адміністрування». Відповідно, повноваження на здійснення виконавчих завдань є складовою регульовального публічного адміністрування, яке згідно з традиційними поглядами, відображає діяльність, спрямовану на відвернення небезпек [16, с. 67-68]. Ці повноваження реалізують наглядові адміністративні органи, що здійснюють точкові заходи втручання, видаючи приписи, заборони та проводячи контрольні дії у сферах, які в усьому іншому розвиваються за своїми власними закономірностями. Отже, регульовальне публічне центральних органів виконавчої влади адміністрування використовує передусім імперативні інструменти та встановлює межі для приватних інтересів.

В той же час, трансформації в розумінні місця і ролі центральних органів виконавчої влади у процесах регулювання суспільним розвитком зумовили зміни в розумінні змісту регульовального публічного адміністрування. Відмінність публічного адміністрування від інших управлінських теорій полягає в тому, що воно базується на самодіагностичній проблемі, самовизначенні проблеми, самоформулюванні, самопропозиції вирішення проблеми, самовизначенні кращого варіанту політики, самовизначенні кошторису, самоприйнятті плану дій, самоконтролі, самооцінці, а відповідно передбачає залучення демократичних принципів. Тому і двополосні відносини «втручання-відвернення» перетворилися на правовідносини багатополосні. Регульовальне публічне адміністрування не є зовсім застарілим типом публічно-адміністративної діяльності центральних органів виконавчої влади, а є виразом виконання найважливіших завдань держави, що має реагувати на нові потенціали небезпек. Діапазон завдань сьогодні сягає від права технічної безпеки до профілактики боротьби зі злочинністю [17, с. 49].

Важливим інструментом здійснення політики держави у сфері публічного адміністрування є державна політика щодо публічного адміністрування. Її зміст визначається завданнями політики держави, і являє собою сукупність сформульованих і законодавчо закріплених цілей, задач, функцій та інтересів, якими керуються органи публічної влади під час здійснення ними публічного управління в певних галузях, а також їх практичну діяльність з реалізації та досягнення запланованого результату.

Діяльність із надання адміністративних послуг є ще одним видом повноважень центральних органів виконавчої влади. Даний вид публічного адміністрування «забезпечує можливість життя та поліпшення життя членів спільноти, безпосередньо сприяючи переслідуванню їхніх інтересів наданням послуг» [18, с. 88]. Метою запровадження у правовий обіг категорії «адміністративні послуги», а також здійснення відповідного виду публічного адміністрування є створення зручних для громадян умов спілкування з приводу задоволення їх потреб з уповноваженими центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та публічної адміністрації [19, с. 152].

Окремим із охарактеризованих видів публічного адміністрування є таке, що здійснюється на виконання наглядових і контрольних завдань. Публічне адміністрування з приводу контролю та нагляду центральні органи виконавчої влади здійснюють в тій сфері, в якій вони

реалізують власні повноваження. Даний вид діяльності центральних органів виконавчої влади складає окрему групу, оскільки відповідні процеси забезпечення законності, як правило, становлять не просто виконання закону, а діяльність із використанням різноманітних комбінацій інструментів, яку не можна наперед окреслити в усіх подробицях за допомогою правових приписів. При цьому слід обов'язково наголосити, що реалізація контрольних і наглядових завдань центральних органів виконавчої влади вимагає доцільності та передбачає набагато більшу свободу вибору контролюючого і наглядового суб'єкту, аніж під час здійснення, скажемо, публічного адміністрування з приводу надання послуг.

Сучасна зарубіжна доктрина адміністративного права традиційними формами дій органів виконавчої влади вважає нормативно-правові акти. Важливого значення в цих умовах набуває якість чинної нормативно-правової бази публічного адміністрування, його здатність бути ґрунтовною основою щодо тих процесів, які відбуваються у правовому регулюванні і є характерними рисами сучасного етапу розвитку суспільства. Особливої актуальності у контексті реформування системи публічного адміністрування в Україні набувають проблеми визначення способу правового регулювання повноважень органів публічної адміністрації [20, с. с. 75-76]. Тому «скеровані» повноваження центральних органів виконавчої влади можуть виникнути у зв'язку з реалізацією як виконавчих завдань, так і публічно-адміністративної діяльності з надання послуг. Даний вид повноважень здійснюється також на основі завдання з планування, що є показником зростання публічної відповідальності, яка не обмежується керуванням окремими випадками, а вимагає принципових змін.

Публічне адміністрування з організації посередництва пов'язане з наданням дорадчих послуг, а також передачею інформаційного ресурсу і забезпеченням організаційної допомоги. У цьому контексті центральні органи виконавчої влади як посередники перебувають в одному понятійному змісті з поняттями само відповідальності та самоорганізації, порівняно з якими вони беруть на себе додаткову роль адміністрації. Тому, як відмічається дослідниками, її діяльність такого ґатунку можна вивести з адміністративного права меншою мірою, ніж засоби прямого адміністративного спрямування, зокрема, наказ і примус [21, с. 114]. Однак, при більш глибокому дослідженні, такі повноваження центральних органів виконавчої влади призводять не до менших, а, навпаки, до інших загроз. Зокрема, постає питання забезпечення нейтральності центральних органів виконавчої влади, які спочатку заангажовано виступали посередниками, а потім змушені дистанційно ухвалювати рішення.

Отже, поняття «публічне адміністрування» характеризується розрізненістю поглядів на його зміст, часто пов'язаних із традиційністю застосування в окремих сферах [22, с. 62]. У той же час, найменш критикованою у науковому середовищі є позиція щодо розуміння категорії «публічна адміністрація» як системи органів публічної виконавчої влади та виконавчих органів місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та інші суб'єкти, наділені адміністративно-управлінськими функціями, які діють з метою забезпечення як інтересів держави, так і інтересів суспільства в цілому, а також сукупність цих адміністративно-управлінських дій та заходів, встановлених законом.

Стосовно питання визначення обсягу діяльності центральних органів виконавчої влади, яка становить зміст публічного адміністрування, то такий варіант, якщо поняття «публічне адміністрування» включає весь комплекс виконавчо-розпорядчої діяльності центральних органів виконавчої влади, а також за ними закріплюються всі відносини, що виникають за участю центральних органів виконавчої влади, не є доцільним і перспективним. Такий

варіант не дозволяє відмежувати відносини, які виникають між приватною особою та центральним органом виконавчої влади, та які захищаються в порядку адміністративного судочинства, а веде до об'єднання під однією дефініцією відносин, що не мають спільних цілей, принципів, завдань та процедур.

Висновки. Таким чином, публічним адмініструванням як новою моделлю організації діяльності центральних органів виконавчої влади слід визнати регламентовану законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність відповідних суб'єктів публічної адміністрації, спрямовану на здійснення реалізації законів та інших нормативно-правових актів у сфері публічного управління шляхом прийняття адміністративних рішень та надання встановлених законами адміністративних послуг. Центральні органи виконавчої влади складають окрему категорію публічних органів влади, адміністративно-правовий статус яких характеризується наступними рисами: вони здійснюють публічно-владний вплив на об'єкт публічного адміністрування; їх головною рисою є наявність у них

владних повноважень, що надають їм змогу втілювати власну волю у формі управлінських рішень; правовою основою їх діяльності в переважній більшості випадків стають норми адміністративного права; у процесі власної діяльності центральні органи виконавчої влади використовують виключно методи та форми публічного адміністрування. Сукупність форм публічного адміністрування як нова модель діяльності центральних органів виконавчої влади поділяється на дві основні групи – правові (видання відповідних правових актів і регламентування адміністративних договорів) та організаційні (вони на відміну від правових не пов'язуються з реалізацією публічно-владних повноважень центральних органів виконавчої влади, а в переважній більшості випадків сприяють їх здійсненню). Дуже важко відмежувати відносини, що виникають між приватною особою та центральним органом виконавчої влади і які захищаються в порядку адміністративного судочинства – це неминуче призведе веде до об'єднання під одним поняттям відносини, що не мають спільних цілей, принципів, процедур та завдань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Малиновський В.Я. Публічна служба в Україні : підруч. Київ : Кондор, 2018. 312 с.
2. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. / Бакуменко В.Д., Бондар І.С., Горник В.Г. та ін. Київ : Ліра-К, 2016. 256 с.
3. Гудзь П.В., Шадріна Є.С. Аналіз понятійно-категоріального апарату «публічного управління та адміністрування». *Менеджер*. 2018. № 3. С. 31-38.
4. Шура Н.О., Смірнов О.В. Комунікаційні процеси у системі публічного адміністрування: проблемні питання. *Фінансовий простір*. 2017. № 4. С. 113-119.
5. European Principles for Public Administration. SIGMA Papers: #27/19-Nev-1999. URL: <http://www.eupan.org>.
6. Lozyska I. Theoretical and methodological basis of implementation of the foreign experience of administrative regulation in the system of public administration. Development trends in legal science and practice: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph / edited by authors. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2018. 244 p.
7. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства : вітчизняний і зарубіжний досвід : монографія / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайхардт, Регіни Андрюкайтене ; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 606 с.
8. Біла В.Р. Правові форми публічного адміністрування: питання класифікації. *Міжнародний юридичний вісник : актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2019. Вип. 14. С. 52-61.
9. Лазор, О.Д., Лазор О.Я., Юник І.Г. Основи публічного управління та адміністрування : навч.-метод. посіб. Київ : Ліра-К, 2017. 268 с.
10. Авер'янов В.Б. Реформування українського адміністративного права: необхідність переосмислення теоретичних постулатів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2003. Вип. 19. С. 6–12.
11. Колянко О.В. Розвиток публічного адміністрування на засадах менеджменту. *Підприємництво і торгівля*. 2019. Вип. 24. С. 103-107.
12. Миколенко О.І. Поняття «державне управління» і «публічне адміністрування» в категоріальному апараті адміністративного права. *Правова держава*. 2018. № 30. С. 101-107.
13. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / за заг. ред. Н.П. Матюхіної. Харків : Право, 2018. 172 с.
14. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід : монографія / за заг. ред. Сергія Чернова та ін. Запоріжжя : ЗДІА, 2017. 602 с.
15. Публічне адміністрування : навч. посіб. / За заг. ред. Даниленка А.С., Юхименко П.І., Соколовської Т.В. Київ : ЦУЛ, 2019. 288 с.
16. Політика в публічному управлінні : навч. посіб. / Бондар І.С., Горник В.Г., Кравченко С.О. та ін. Київ : Ліра-К, 2017. 200 с.
17. Публічне управління та сучасний менеджмент в інформаційному просторі : колективна монографія / за ред. Михайловської О. В. Київ : Кондор, 2019. 188 с.
18. Собакарь А.О. Співвідношення державного контролю та адміністративного нагляду як засобів публічного адміністрування. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 3. С. 86-91.
19. Публічне адміністрування та економічна безпека в умовах європейської інтеграції : колективна монографія / Н. Ю. Подольчак та ін. Київ ; Львів : Ліга-Прес, 2017. 269 с.
20. Публічна служба : системна парадигма : колективна монографія / К. О. Ващенко та ін. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 256 с.
21. Даниленко А.О. Сучасні тенденції розвитку сектора публічного адміністрування. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Право*. 2020. Вип. 8. С. 111-116.
22. Торяник В.М., Хрідочкін А.В. Публічне адміністрування як нова модель організації діяльності суб'єктів владних повноважень. *Стратегія і тактика державного управління*. 2020. Випуск 1-2. С. 57-65.